

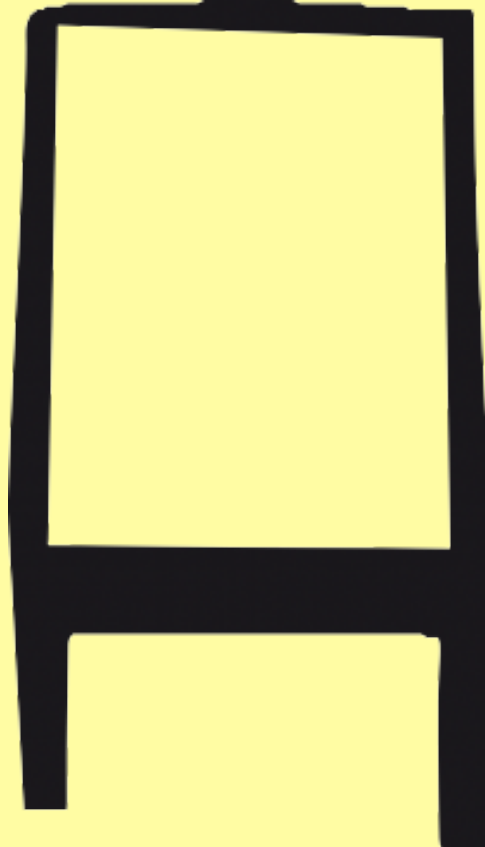
LA VITRINA

NÚM. 41

PUBLICACIÓ TRIMESTRAL DE LA
BIBLIOTECA VÍCTOR BALAGUER

LA SEDUCCIÓ DE LA REALITAT,
PUNT DE PARTIDA
PER A UNA LITERATURA

Mostra d'obres dels fons de la Biblioteca Museu
Víctor Balaguer relacionades amb la figura de
l'escriptora Montserrat Roig i Fransitorra (1946-1991)

ESTIU 2021

...

LA VITRINA

PUBLICACIÓ TRIMESTRAL DE LA
BIBLIOTECA VÍCTOR BALAGUER

LA SEDUCCIÓ DE LA REALITAT,
PUNT DE PARTIDA
PER A UNA LITERATURA

LA SEDUCCIÓ DE LA REALITAT, PUNT DE PARTIDA PER A UNA LITERATURA

...

LA VITRINA

Dediquem La Vitrina número 41 a l'escriptora i periodista Montserrat Roig i Fransitorra per a, d'una banda, afegir-nos a la commemoració dels 75 anys del seu naixement i dels 30 de la seva prematura mort i, de l'altra, per a difondre la seva obra, la qual és molt present a la biblioteca.

En record a Montserrat Roig, s'organitzen actes en els àmbits on ella va estar especialment present. L'universitari li dedica publicacions, concursos literaris i exposicions. El bibliotecari organitza activitats culturals i literàries. Des del de la recuperació de la memòria històrica es posa en valor el seu compromís amb les persones que van patir l'Holocaust. I, finalment, l'àmbit feminista, sobretot en el marc del Dia Internacional de les Dones, commemora la seva implicació amb la lluita per als drets de les dones.

Aquesta vitrina és especial per a la biblioteca ja que als nostres fons hi ha una bona mostra de l'obra de Montserrat Roig i de llibres sobre la seva figura. La totalitat d'aquest conjunt bibliogràfic forma part de la biblioteca particular del professor Joaquim Molas, la qual es troba a la Biblioteca Museu, juntament amb el seu arxiu personal.

A més a més, Montserrat Roig va ser alumna del professor Joaquim Molas a la Facultat de Filosofia i Lletres. En diversos textos, l'escriptora barcelonina lloa la figura del Dr. Molas i valora especialment el seu mestratge, tant pel contingut com per la forma de donar les classes.

LA VITRINA

«La vida i els llibres m'han acompanyat mentre intentava d'aprendre l'ofici d'escriure. Si m'obliguessin a posar en unes balances la vida i els llibres, no sé pas què hi pesaria més. Però tant la vida, com els llibres, com la ciutat on vaig néixer, s'han anat transformant en les meves pàtries. Primer t'ho trobes, després ho esculls. Aquest llibre, doncs, és un recorregut personal per aquestes pàtries: les lectures, l'aprenentatge de viure i Barcelona, la real i la imaginada, s'hi barregen.»

Montserrat Roig. "Advertiment als lectors", dins *Digues que m'estimes encara que sigui mentida*. Barcelona: Edicions 62, 1991.

BIOGRAFIA DE MONTSERRAT ROIG

L'escriptora i periodista Montserrat Roig (Barcelona, 1946-1991) es considera un dels noms més representatius de les escriptores i dels escriptors que s'inicien literàriament a finals de la dècada dels anys 60, la coneguda generació literària dels 70, d'Oriol Pi de Cabanyes i Guillem Jordi Graells. "La Roig", com també és coneguda, es dona a conèixer amb la seva obra *Molta roba i poc sabó... i tan neta que la volen*.

Sobre aquesta representativitat de l'escriptora, el professor Joaquim Molas en deixa constància al seu article "Montserrat Roig: el temps de les cireres", publicat al número 11 (1977) de la revista *Els Marges*:

«Montserrat Roig és una de les poques excepcions d'un panorama, el dels 70, que, en certs aspectes, resulta més aviat insípid i mecànic. De fet, la Roig, amb unes dosis massives de fe en la tradició narrativa catalana —Narcís Oller i Mercè Rodoreda, sobretot—, treballa amb la realitat. Una realitat, la

LA VITRINA

de cada dia, que constitueix un devesall de llums i d'ombres, i que sotmet a diversos graus d'elaboració. El reportatge, abans de tot. És a dir, la descripció sense retocs, bruta com la treu, anava a dir espontàniament, de les fonts, amb el mínim de contingut crític.»

L'any 1968, es llicencia en Filologia i Lletres i entre els anys 1972 i 1973 fa de lectora de castellà a la Universitat de Bristol.

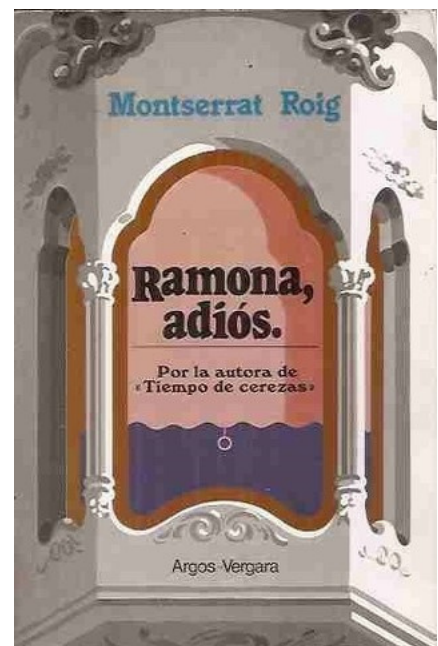
És una autora d'èxit i compromesa amb la cultura catalana i el feminisme. A més a més, durant la seva etapa d'estudiant universitària, a les darreries del franquisme, forma part de moviments estudiantils de protesta i és membre de diferents organitzacions d'estudiants. Més tard, milita al PSUC.

Montserrat Roig escriu novel·les, relats, contes, una obra de teatre, assaigs, articles periodístics, entrevistes i col·labora en obres d'altres autores i autors, on escriu pròlegs i epílegs. També fa algunes traduccions. La seva obra ha estat traduïda a diferents idiomes (anglès, francès, alemany, portuguès, hongarès, italià, castellà, etc.).

Es consideren obres importants seves: *Ramona, adéu* (1972), *El temps de les cireres* (1977), en aquestes dues obres retrata tres generacions de dones (àvia, mare i filla); *L'hora violeta* (1980), *L'òpera quotidiana* (1982), *La veu melodiosa* (1987) i els relats *El cant de la joventut* (1989).

Maruja Torres i Montserrat Roig en una manifestació a Barcelona. Fotografia: Colita.

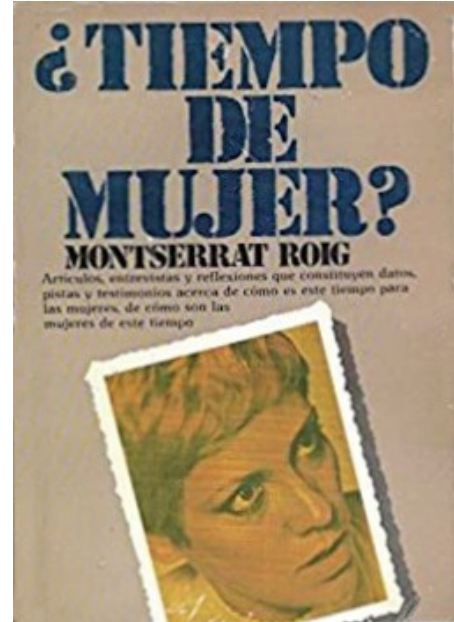

LA VITRINA

En el camp de l'assaig històric, Montserrat Roig escriu: *Rafael Vidiella, l'aventura de la revolució* (1976), *Els catalans als camps nazis* (1977), *¿Tiempo de mujer?* (1980), *Mujeres hacia un nuevo humanismo* (1982), *L'agulla daurada* (1985), *Barcelona a vol d'ocell* (1987), *L'autèntica història de Catalunya* (1991) i el recull de proses *Digues que m'estimes encara que sigui mentida* (1991).

Com a periodista, fa de columnista a la premsa diària i col·labora amb, entre altres, les publicacions *Tele-Expres*, *Destino*, *Triunfo*, *Cambio 16* i *Serra d'or*. Excel·leix com a entrevistadora d'escriptors de generacions precedents a la seva i són especialment rellevants els programes de televisió on participa, *Personatges* i *Retrats paral·lels*.

Algunes obres de Montserrat Roig han estat guardonades: Premi Víctor Català, 1970, per *Molta roba i poc sabó... i tan neta que la volen*; Recull-David Puig i Llena, 1970, per *Aquella petita volta blava*; Premi Sant Jordi, 1976, per *El temps de les cireres*; Premi Crítica Serra d'Or, 1978, per *Els catalans als camps nazis*; Premi Òmnium Cultural, 1981, pel programa de la RTVE *Clar i català*; i Premi Nacional de Literatura Catalana, per *L'agulla daurada*.

Montserrat Roig amb Josep Pla, el dia de l'entrevista per a *Destino*. Fotografia: Biblioteca de Catalunya.

LA VITRINA

A la Facultat de Filosofia i Lletres, Montserrat Roig és alumna del professor Joaquim Molas, esdevé una “moletes”, el qual exerceix una gran influència en la futura escriptora. D'això, en queda constància al conjunt de cartes i postals que ella li envia entre els anys 1968 i 1986, des del país i diferents ciutats europees (Budapest, París, Keston (Gran Bretanya), Dublín, Perusa, Praga, Venècia, Galsgow i Bristol). Aquestes cartes formen part del Fons Joaquim Molas, el qual es conserva a la Biblioteca Museu Víctor Balaguer.

Sobre aquesta influència, en tracta Xavier Aliaga al seu article “L'escriptora, la periodista, la dona”, publicat al número 1672 (28 de juny de 2016) de la revista *El Temps*:

«El pas per la universitat, i més en aquella època convulsa, també és un moment clau de la seua existència, a diferents nivells. A la Universitat de Barcelona, fa filosofia i lletres a finals de la dècada de 1960. Roig coneix allí una altra figura clau, Joaquim Molas, professor de literatura, que exerceix un important influx sobre la futura escriptora. ‘Tant per a ella com per a mi, Molas va ser clau. No tenia res a veure amb el que feien a la universitat. Molas aconseguia apassionar-te. Vam convertir-nos en el que més tard se’n van dir moletes’, explicava Benet i Jornet. ‘Una sola de les classes d’en Molas valia més per a mi que totes les altres de la universitat juntes. Puc dir que tot allò que he après quant a mètode, ciència i rigor ho he après amb ell’, deia la interessada.»

Montserrat Roig, a la galeria de casa seva, a l'Eixample de Barcelona.

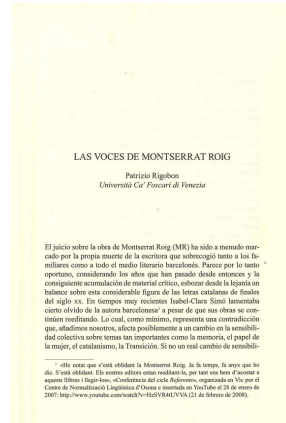

LA SEDUCCIÓ DE LA REALITAT, PUNT DE PARTIDA PER A UNA LITERATURA

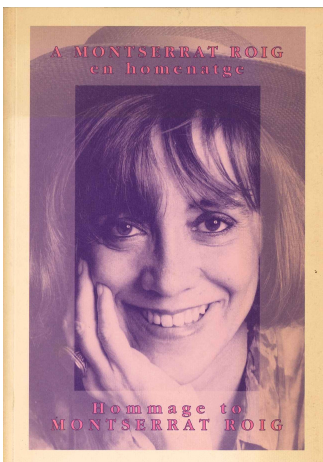
Obres sobre la figura de Montserrat Roig, que tenim a la biblioteca

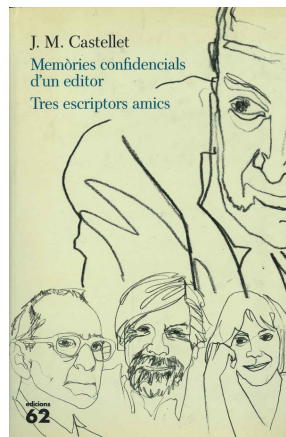
21 escriptors per al segle XXI. Antologia a cura de Sam Abrams, Àlex Broch, etc. Barcelona: ECSA, 2004.
BMVB: Molas/7454

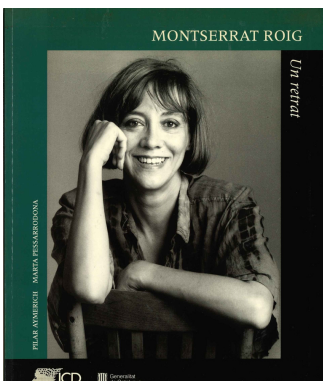
Bou, Enric; Elide Pittarello. *(En)claves de la transición: una visión de los Novísimos: prosa, poesía, ensayo.* Madrid, Frankfurt am Main: Iberoamericana, Vervuert, 2009.
BMVB: Molas/6346

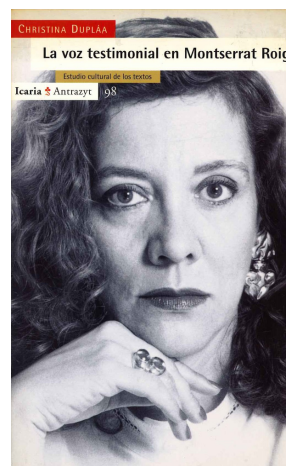
A Montserrat Roig en homenatge = Hommage to Montserrat Roig. Barcelona: Generalitat de Catalunya. Departament de Cultura, 1992.
BMVB: Molas/14171

Castellet, Josep Maria. *Memòries confidencials d'un editor.* Seguit de *Tres escriptors amics.* Barcelona: Edicions 62, 2012.
BMVB: Molas/13345

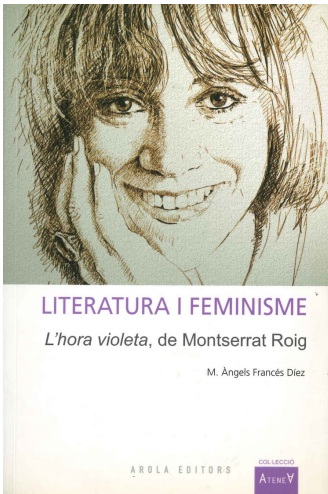

Aymerich, Pilar; Marta Pessarrodona. *Montserrat Roig: un retrat.* [Barcelona]: Institut Català de la Dona, Generalitat de Catalunya, 1994.
BMVB: Molas G/64

Dupláa Fernández, Cristina. *La voz testimonial en Montserrat Roig: estudio cultural de los textos.* Barcelona: Icaria, cop. 1996.
BMVB: Molas/14172

LA VITRINA

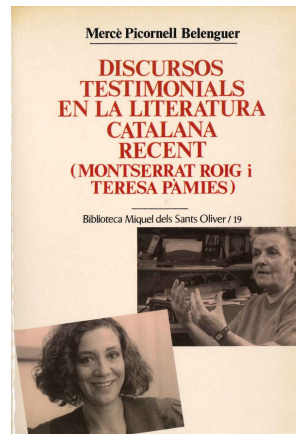
Francés Díez, M. Àngels. *Literatura i feminisme: L' hora violeta, de Montserrat Roig*. Tarragona: Arola, 2010. BMVB: Molas/12772

Meroño Cadena, Pere. *El goig de viure: biografia de Montserrat Roig*. Barcelona: Publicacions de l' Abadia de Montserrat, 2005. BMVB: Molas/12227

Francés Díez, M. Àngels. *Montserrat Roig: feminisme, memòria i testimoni*. Barcelona: Publicacions de l' Abadia de Montserrat, 2012. BMVB: Molas/13274

Picornell Belenguer, Mercè. *Discursos testimonials en la literatura catalana recent: (Montserrat Roig i Teresa Pàmies)*. [Palma de Mallorca], Barcelona: Universitat de les Illes Balears, Publicacions de l' Abadia de Montserrat, 2002. BMVB: Molas/13650

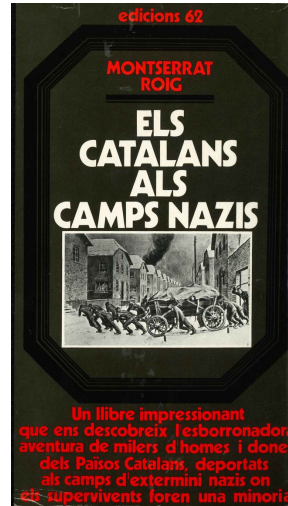
L'OBRA DE MONTSERRAT ROIG ALS FONS DE LA BIBLIOTECA MUSEU

Els llibres de Montserrat Roig que tenim a la biblioteca formen part del fons Joaquim Molas, concretament de la seva biblioteca particular. Hi ha una extensa representació de les obres principals de l'escriptora. D'algunes, fins i tot, hi ha diverses edicions. Són d'aquest fons, també, les publicacions sobre la seva figura que us hem presentat anteriorment. Per a oferir-vos el conjunt de llibres abans esmentat amb una forma clara, els hem agrupat en els següents apartats: assaigs, articles periodístics i entrevistes; novel·les; relats, contes i teatre; i, finalment, col·laboracions (coautories, pròlegs i epílegs).

Assaigs, articles periodístics i entrevistes

«A la primera crida de Serra d'Or d'escriptors joves va presentar una entrevista triple amb Josep Lluís Marfany, Ovidi Montllor i jo [Josep Maria Benet i Jornet], els que tenia més a mà, amb fotos de Pilar Aymerich. Va quedar segona i la van publicar. En veure que sabia fer entrevistes, la revista li va proposar de fer-ne regularment, perquè Baltasar Porcel n'havia deixat de fer. I aquest va ser l'inici de la seva carrera periodística, les entrevistes llargues de *Serra d'Or*.»

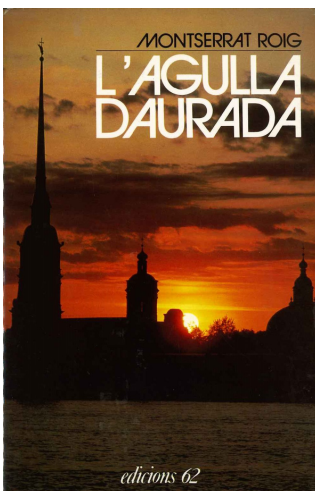
Xavier Aliaga. "L'escriptora, la periodista, la dona", dins *El Temps*, núm. 1672 (28 de juny de 2016).

Els catalans als camps nazis. Barcelona: Edicions 62, 1977.
BMVB: Molas/16476,
JERS 04323

Digues que m'estimes encara que sigui mentida: sobre el plaer solitari d'escriure i el vici compartit de llegir. Barcelona: Edicions 62, 1991.
BMVB: Molas/16472

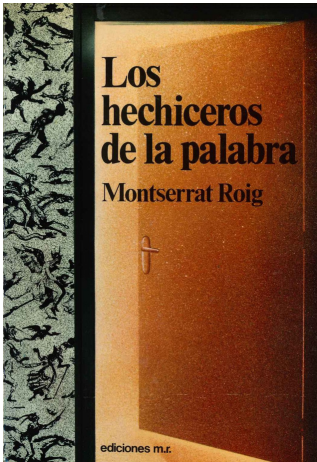

L'agulla daurada. Barcelona: Edicions 62, 1985.
BMVB: Molas/16473

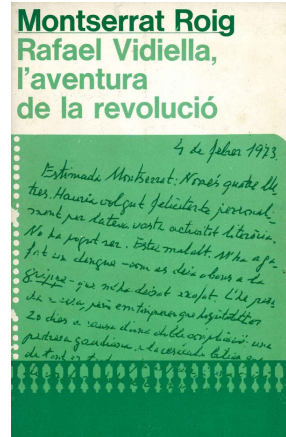

Dime que me quieras aunque sea mentira: sobre el placer solitario de escribir y el vicio compartido de leer. Traducció d'Antonia Pícazo. Barcelona: Península, 1992.
BMVB: Molas/438

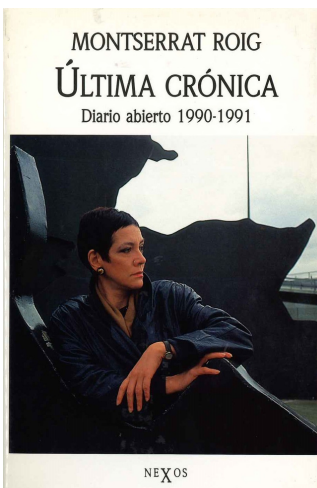
LA VITRINA

Los hechiceros de la palabra. Barcelona: Martínez Roca, DL 1975.
BMVB: Molas/16464

Rafael Vidiella: l'aventura de la revolució. Barcelona: Laia, DL 1976.
BMVB: Molas/16461

Un pensament de sal, un pessic de pebre: diari obert: 1990-1991. Barcelona: Edicions 62, 1992.
BMVB: Molas/16475

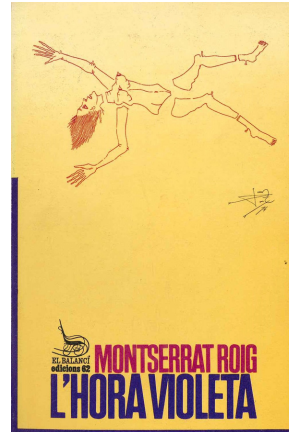
Retrats paral·lels. Montserrat: Publicacions de l'Abadia, 1975-1978.
BMVB: Molas/16458-16460

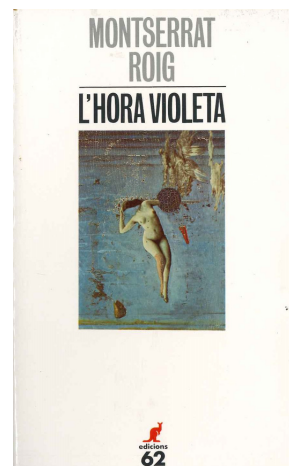
Novel·les

«'¿On és la realitat? ¿On comença la ficció?', es pregunta Montserrat Roig. Les barreres entre periodisme i literatura s'han trencat novament. Es tracta d'una nova constatació que porta la novel·lista a treballar amb la realitat. La seva proposta de ficció és clara: es tracta de trobar una mica de veritat a través de la ficció. Contràriament al periodisme, sembla concloure Montserrat Roig, la convenció de mentida de la ficció permet afrontar l'escriptura com 'una metamorfosi de l'existència'. A grans trets aquest pot ser el darrer testimoni de l'escriptora, novament combatiu i compromès amb ella i amb la societat: 'La literatura és una mentida perquè el lector pugui veure una mica de realitat.'»

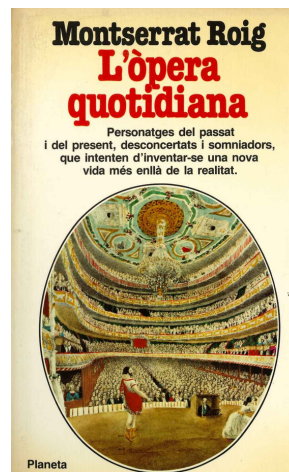
Lluïsa Julià. "Montserrat Roig: entre la novel·la i el periodisme", dins *Literatures*. Segona època, núm. 1 (2003).

L'hora violeta. Barcelona: Edicions 62, 1980. BMVB: Molas/16469-16470

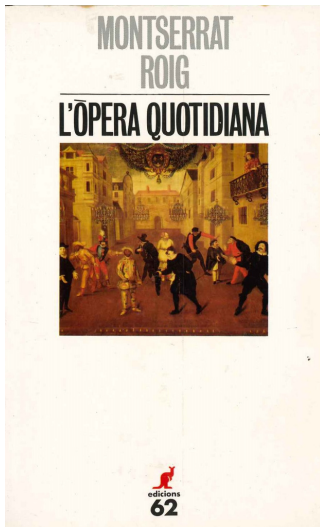

L'hora violeta. Barcelona: Edicions 62, 1993. BMVB: Molas/8298

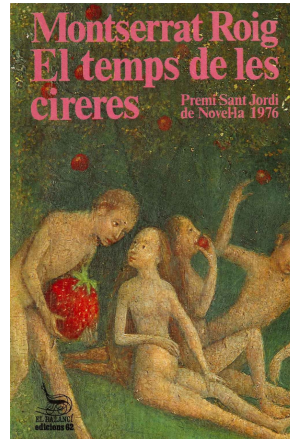

L'òpera quotidiana. Barcelona: Planeta, 1982. BMVB: Molas/16462

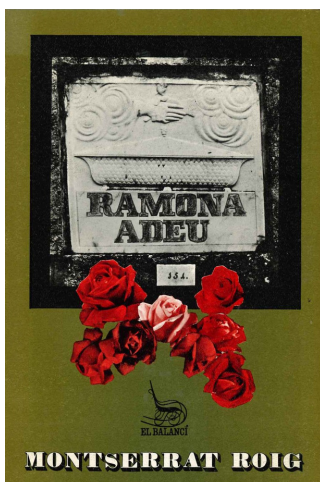
LA VITRINA

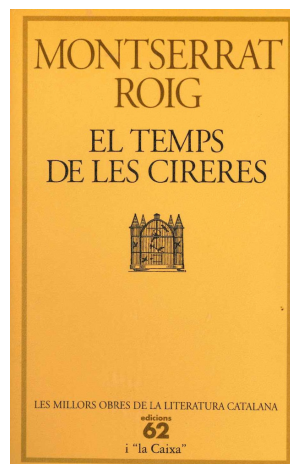
L'òpera quotidiana. Barcelona: Edicions 62, 1991.
BMVB: Molas/8282

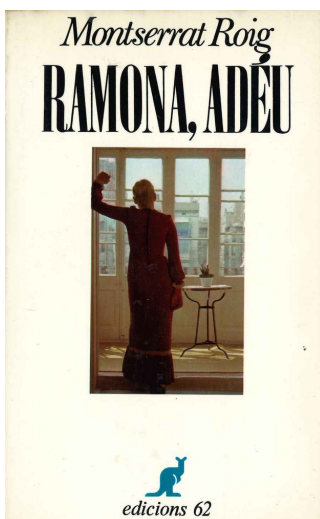
El temps de les cireres. Barcelona: Edicions 62, 1977.
BMVB: Molas/16467

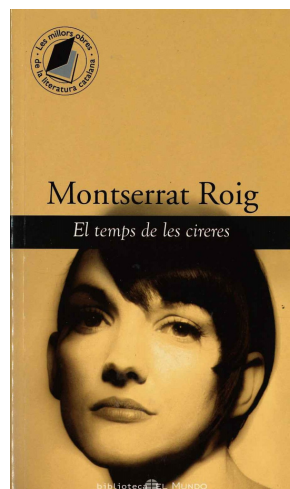
Ramona, adéu: 1894-1969. Barcelona: Edicions 62, 1972.
BMVB: Molas/16466

El temps de les cireres. Barcelona: Edicions 62, 1995.
BMVB: Molas/14108

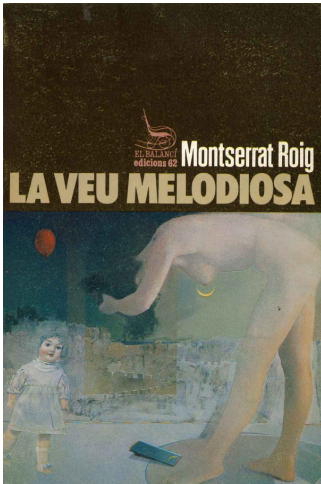

Ramona, adéu. 3a. ed. Barcelona: Edicions 62, 1976.
BMVB: Molas/8181

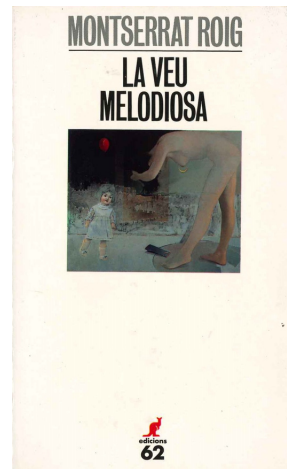

El temps de les cireres. [Barcelona: MDS Books Mediasat], cop. 2003.
BMVB: Molas/4645

LA VITRINA

La veu melódica. Barcelona: Edicions 62, 1987.
BMVB: Molas/16468

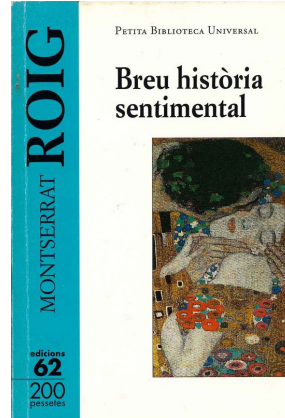
La veu melódica. Barcelona: Edicions 62, 1994.
BMVB: Molas/8305

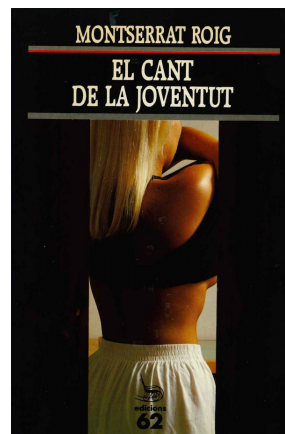
Relats, contes i teatre

«En la vida i la producció literària, assagística i periodística de Montserrat Roig, la memòria és, de punta a punta, explícitament i sense excepció, l'espiral articuladora i englobadora d'actituds, plantejaments i materialitzacions; perquè, en mots seus, 'l'aprenentatge de la història [...] s'ha d'assumir tots els dies, 'oblidar com estem oblidant moltes coses, resulta perillós. [...] Fins que no assumim la totalitat –les parts tèrboles i les parts extraordinàries de la nostra història passada–, no podem reconstruir res'. Durant més de vint anys, l'escriptora va contribuir a aquesta assumpció. Ho va fer per canals diversos, i la narrativa en fou un dels essencials.»

Neus Real. "Montserrat Roig. El cicle narratiu dels anys setanta", dins *Els Marges*, núm. 73 (2004).

Breu història sentimental i altres contes. Barcelona: Edicions 62, cop. 1995.
BMVB: Molas/3994

El cant de la joventut. Barcelona: Edicions 62, 1989.
BMVB: Molas/16474

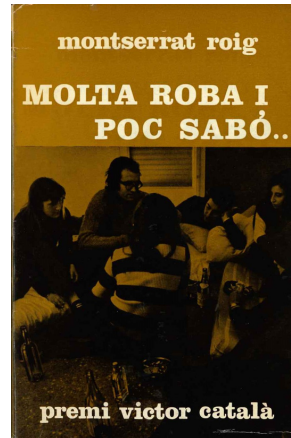

El canto de la juventud. Traducció de Joaquim Sempere. [s.l.]: Península, 1990.
BMVB: Molas/9284

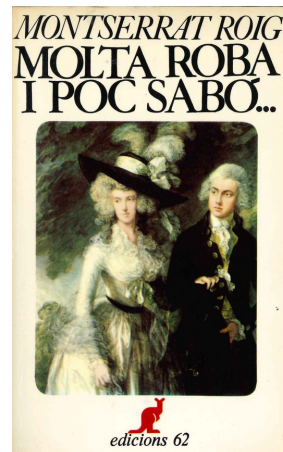
LA VITRINA

«Com ho vaig escriure fa deu anys a *Serra d'Or*, 'podem considerar com a 'fundadors' de les ficcions de Montserrat Roig uns personatges, que apareixen per primera vegada en el recull de contes *Molta roba i poc sabó*, que retrobem a les novel·les següents i representen els primers elements de l'arbre genealògic que estructura el conjunt.' (*Serra d'Or*, n. 504, desembre 2001). És el cas de les tres Mundetes, de Patrícia Miralpeix i del seu home, de Kati, de Jordi Soteres però també de la 'criada de l'Eixample' (del conte epònim), prefiguració de la Mari Cruz (*L'òpera quotidiana*) o de l'esposa del militant (de "Monòlegs d'una parella barcelonina que entreté les nits com Déu mana") que anuncia l'Agnès de *L'hora violeta*.»

Anne Charlon. "Montserrat Roig: vint anys de silenci", dins *Estudis Romànics* [Institut d'Estudis Catalans], vol. 34 (2012).

*Molta roba i poc sabó ...
i tan neta que la volen.*
Barcelona: Selecta,
1971.
BMVB: Molas/16463

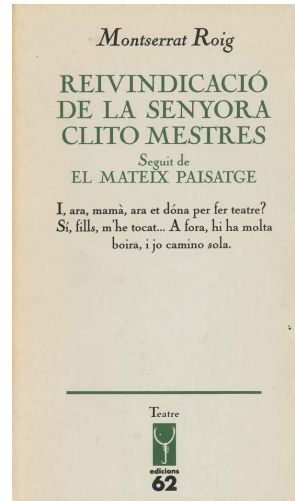

*Molta roba i poc sabó ...
i tan neta que la volen.*
Barcelona: Edicions 62,
1978.
BMVB: Molas/8193

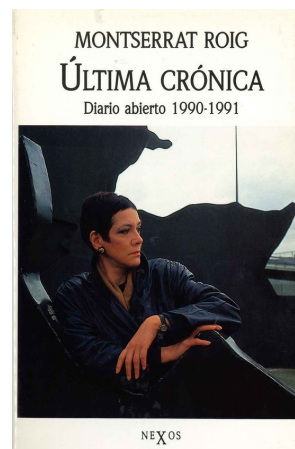
LA VITRINA

«Aquells que la coneixien bé han parlat de l'acostament de Montserrat Roig a l'escriptura dramàtica com un pas inevitable. Sembla que l'encàrrec del Centre Dramàtic de la Generalitat que, en principi, el va originar, no fou sinó el ressort, tot just el pretext, per a deixar circular les raons i les passions que de debò l'empenyien, de manera que no ens pot fer estrany que la *Reivindicació de la senyora Clito Mestres* sigui una fervent celebració del teatre-entatxonada de petits homenatges íntims; del teatre copsat com a lenitiu, com a 'fórmula per a suportar la vida' (recordeu la dedicatòria de *L'òpera quotidiana*, 1991, i l'emblemàtic personatge de la senyora Altafulla).»

Núria Santamaria. "Ressenya a *Reivindicació de la senyora Clito Mestres* de Montserrat Roig", dins *Els Marges*, núm. 47 (1992).

Reivindicació de la senyora Clito Mestres. Seguit de El mateix paisatge. Barcelona: Edicions 62, 1992.
BMVB: Molas/16471

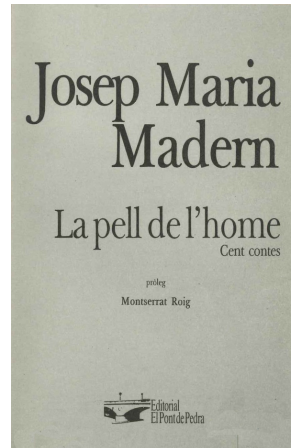
Última crónica: diario abierto 1990-1991. Selecció de Carme Arnau i traducció de Jordi Domènech. 1a ed. a "Nexos". Barcelona: Península, 1994.
BMVB: Molas/16465

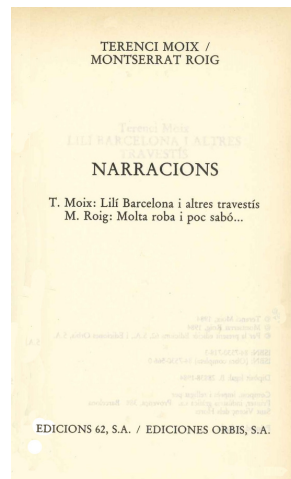
Col·laboracions (coautorïes, pròlegs i epílegs)

«Com a persona va saber mantenir, fins al final, els seus compromisos i els seus principis, segura de l'existència d'una humanitat solidària. En tota la seva tasca va reflectir una preocupació constant pel dolor i les injustícies dels éssers més marginats, i va transmetre, alhora, el gaudi per la bellesa i per la vida, i l'ambició de comprendre el fet de la pròpia existència.»

Joaquima Alemany i Roca. "Pròleg", dins *Montserrat Roig: un retrat*. Barcelona: Institut Català de la Dona, 1994.

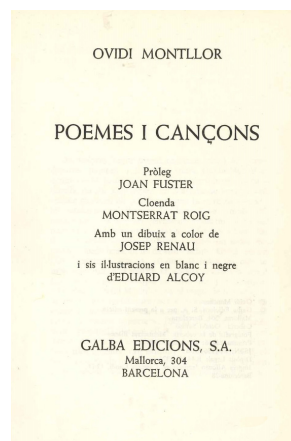
Madern, Josep Maria. *La pell de l'home: cent contes*. Pròleg de Montserrat Roig. Girona: El pont de pedra, 1987. BMVB: Molas/7943

Moix, Terenci; Montserrat Roig. *Narracions*. Barcelona: Edicions 62 [etc.], cop. 1984. BMVB: Molas/9376

Febrés, Xavier. *Isabel-Clara Simó, Montserrat Roig*. Conversa transcrita per Xavier Febrés. Barcelona: Ajuntament, Laia, 1985. BMVB: Molas/10009

Montllor, Ovidi. *Poemes i cançons*. Cloenda de Montserrat Roig. Barcelona: Galba, 1978. BMVB: Molas/974

LA VITRINA

«Montserrat Roig va passar per la vida com un obrir i tancar d'ulls. Hi ha homes i dones que, com Mozart, la Mansfield o Xavier Fàbregas, per citar només noms o amics que vàrem compartir, semblen sentir obscurament la necessitat d'anar de pressa, de cremar etapes per concentrar en pocs anys allò que uns altres poden realitzar de manera reposada al llarg d'una pila de decennis. Els 45 anys de Montserrat Roig varen ser concentrats en tots els sentits. Va viure intensament, exhibí gloriosament els seus grans ulls, les llargues cames, el somriure tímid i ingenu, l'elegància exòtica d'estrella de cinema. I escriví també intensament. El 1971, quan només tenia 24 anys i havia passat ja pel teatre, va publicar el primer llibre de narracions que acabà amb els dubtes i tempteigs de joventut. Vint anys després comptava amb una obra extensa i variada que culmina amb un dels seus llibres més lluminosos: "Digues que m'estimes encara que sigui mentida". Roig filla d'un il·lustre advocat que dedicà moltes hores a la literatura activa i d'una dama culta i discreta, escollí un terrible ofici, el d'escriure. No sacrificà mai la seva vida a la seva literatura ni la seva literatura a la seva vida, però, sens dubte, les dues, vida i literatura, responen perfectament una de l'altra. Són dues cares d'un mateix disseny d'amor. I llibertat.»

Joaquim Molas. "Vida y literatura: un mismo designio de amor y libertad", dins *La Vanguardia* (11 de novembre de 1991). Traducció d'un fragment de l'article que va dedicar el Dr. Molas a Montserrat Roig.

ESTIU 2021

...

BIBLIOTECA VÍCTOR BALAGUER

Av. Víctor Balaguer s/n
08800 Vilanova i la Geltrú

biblioteca@victorbalaguer.cat

Tel. 93 815 42 02

Fax 93 815 36 84

AJUNTAMENT DE
Vilanova i la Geltrú

BIBLIOTECA
**MUSEU
VÍCTOR
BALAGUER**
VILANOVA I LA GELTRÚ